

podacima, lik je sa sporim naglaskom u znatnoj prevazi. On je i sustavniji jer je prema dugouzlaznom naglasku u genitivu jednine kao nosiocu naglaska paradigma zakonita pokrata dužine uz zadržavanje intonacije u dugoj množini. Valja napomenuti da u Šibenčana postoje nedvojbena likovi ključevi, kraljevi, križevi. Lik će štápovi biti ishod utjecaja tipa grād-grāda-grādovi, koji sadrži brojne imenice.

U različitu naglasnu jedinicu ili tradicionalni tip štáp-štápa idu i ove imenice: bān, brijēst, dvōr, gāj, gnjāt, gūnj, jēž, kēc, ključ, krālǰ, križ, mālǰ, nōž, pānj, plāst, plāšt, prišt, pūt, skūt, strīc, stūp, špāg, vrāč, ždrāl, žūlj i još neke.

Amo ne ide imenica vijēk jer joj genitiv jednine u hrvatskom književnom jeziku glasi vijēka, tj. ta imenica ima naglasno po-

našanje kao grād-grāda-grādovi pa u množini glasi vjēkovi. Takav se naglasni ostvaraj u hrvatskom književnom jeziku oslanja između ostalog i na zapadnonovoštokavski ikavski lik vīkovi i posavski vjēkovi. To znači da nam je Pravopis iz 1960. samo komplicirao naglasnu normu uvedavši i lik vijēkovi.

Iz svega proizlazi da kratki naglasci u dugoj množini različite naglasne jedinice štáp-štápa, dakle štápovi (štápovi), krāljevi, strīčevi, žūljevi itd. nisu nikakav naglasni lokalizam, nego su ishod jezičnog ustrojstva i tendencija naglasnog sustava, pa zato oba lika: štápovi i štápovi predstavljaju općehrvatske naglasne vrijednosti.

Stjepan Vukušić

O S V R T I

O NESRETNIM ABORIDŽINIMA PO TREĆI PUT

U 25. godištu Jezika napisao sam člančić o nazivima australskih starosjedilaca, u prošlom godištu A. Gluhak, a sad opet ja. Može se komu učiniti da je to ipak presitan problem da bi o njemu trebalo toliko pisati.

Mislim da u jeziku nema sitnih problema jer jezičnu zgradu, a to znači strukturu, čine jezične jedinice u suodnosima s drugim jezičnim jedinicama i da je zbog toga de Saussure jezik lijepo usporedio sa šahom: kao što svaki potez u šahu mijenja vrijednost svih ostalih figura, tako i naoko sitan problem može utjecati na cijelu jezičnu strukturu. S druge strane lingvistima je upravo dužnost tražiti najbolja rješenja, pogotovu kad je pitanje aktualno, a upotreba kolebljiva, jer je važno da se koleb-

ljivo ustali u liku najpovoljnijem za jezik.

Ja sam svojim člankom, pomalo humoristički intoniranom, samo upozorio da ne valja upotrebljavati nazive koji nemaju opravdanja, ne predloživši poseban naziv za australske starosjedioce. A. Gluhak predlaže da ih zovemo *Aborigini*. Premda se taj prijedlog posebno ticao mene, nisam imao namjere išta dodavati jer moglo bi biti i tako, iako nisam bio baš oduševljen tim pomalo neobičnim prijedlogom, da opću stranu imenicu pretvorimo u svoju vlastitu. Mislio sam: rijetka riječ pa što da si njome taremo glavu. Ali pisanje o australskim starosjediocima nekako učestalo, a Gluhakov se savjet ne prihvaća, *Aborigini*, *aboriginski* se i ne spominje, nego *aboridžinatski*, tri puta u članku *Jezici izumiru* (Vjesnik, 27. 1. 82), *aboridžinski*, *Aboridžini*, dva puta u članku *Aboridžinsko svetište* (Vj. 5. 6. 82), *Aboridžini*,

aboridžinski u članku *Aboridžini u parlamentu* (Vj. 19. 5. 82).

Iako nema opravdanja za te likove, u tome se A. Gluhak i ja slažemo, a vjerujem i ostali hrvatski lingvisti, ipak se novinari mogu ispričavati da se u tome spotiču zato što *Aborigini*, *aboriginski* nije najbolje rješenje.

Razmišljajući o boljem, najprije mi je na um palo da se razlika između starih i novih australskih stanovnika označi različitim sufiksima, sredstvom koje se često u jeziku upotrebljava za potrebe sličnih distinkcija. Starosjedioce, koje je zbog nji-

hove civilizacije, kulture, jezika i dr. potrebno često izdvajati, mogli nazvati *Australčanima*. To mi se učinilo boljim od *Aborigina*. Imamo mi sličnu razliku, *Tuzlak-Tuzlanin*, *Zeničak-Zeničanin*, *Bošnjak-Bosanac*, samo što na osnovu *Austral(ij)-* ne ide *-ak*. No rješenje i ne treba tražiti na rubu sustava kad ga nalazimo u samom njegovu središtu: nazovimo ih jednostavno *Praaustralci*. I bez posebnoga tumačenja sam označitelj jasno kazuje koga označuje.

Stjepan Babić

ONOVO O PRIRUČNOJ GRAMATICI

U prvom broju prošlogodišnjeg JEZIKA reagirali su na moj prikaz Priručne gramatike hrvatskoga književnog jezika (objavljen u 4. i 5. broju 27. godišta JEZIKA) Mijo Lončarić i Vesna Zečević. Budući da sam uvjeren kako ni u jednoj od tih reakcija nisu otklonjeni bitni prigovori koji su u mom prikazu bili upućeni Gramatici (u ovom slučaju morfološkom i fonološkom opisu u njoj), pokušat ću to uvjerenje ukratko i potkrijepiti.

I.

Što se Lončarićeva napisa tiče, čini se da u nj nije uloženo previše truda; Lončarić uglavnom iznosi tvrdnje protivne mojima, a gotovo ništa ne govori o tome na čemu se one zasnivaju.

1. U svom sam prikazu, između ostalog, htio pokazati kako su u morfološkom opisu najslabije prošla prozodijska obilježja. Naveo sam relativno velik broj primjera od kojih je u nekima suprasegmentiranje sasvim otprilično. Da mu prozodija doista nije jaka strana, potvrdio je Lončarić i u

odgovoru na moj prikaz. Naime, složivši se sa mnom u tome da je trebalo navesti kako su oblici lokativa singulara imenica tipa *kamènu*, *govòru* arhaični, on spominje oblike *kàmenu*, *gòvoru* o kojima uopće ne možemo razgovarati. Oni se ne navode čak ni u njegovoj Morfologiji, usp. paragraf 211. (malo je vjerojatno da je posrijedi tiskarska pogreška, iako u istom odjeljku ima jedna očita: *jedine imenice* umjesto *jednine imenica*, jer se kratkouzlazni mjesto kratkosilaznog akcenta nalazi u dvjema riječima zaredom; ipak ako jest, ispričavam se*).

Nije naveden nikakav argument u priilog „polutvrđnji” da su glagolski oblici tipa *isplèsti*, *isplèla* „možda samo manje obični od druge varijante” (tj. *isplesti*, *isplela*), a bilo bi dobro da je naveden tim više što se imenskim oblicima tipa *kamènu* priznaje arhaičnost (naime, s akcentnatskog stajališta radi se o istovrsnoj pojavi – o analogijskom pomicanju naglasaka na početak riječi).

* Tako je bilo u rukopisu. (Ur.)